



První technické učiliště bylo v Brně slavnostně otevřeno otevřeno dne 14. ledna 1850 v provizorní budově na Dornychu. V r. 1860 byla dostavěna nová budova techniky na Komenského náměstí (dnešní budova lékařské fakulty). Vyučovací jazykem byla němčina a čeština, od r. 1873 jen němčina. Technický ústav sestával kromě přípravy z obchodního, technického a zemědělského oddělení. Stavitelské obory (pozemní, vodní a silniční stavitelství) zde přednášel prof. Emanuel Ringhofer, mechaniku prof. Marin, geometrii a kreslení prof. Karel Kořistka, technickou a experimentální fyziku MUDr. PhDr. Václav Hrubý, zemědělství MUDr. Jan Helcelet a Řehoř Mendel, ředitelem ústavu byl jmenován dr. Florián Schindler. Vybavení školy bylo velmi skrovné. Dotace sotva pokrývaly potřeby výuky a nestačily na potřebnou činnost. Laboratoře škola neměla a knihovna nedostatkem nové technické literatury. Posluchači byli převážně moravští Němci, k české národnosti se hlásilo v průměru 35% z asi 350 studujících. V r. 1867 byla na návrh prof. Winklera škola přejmenována na "C. a K. technický institut", který byl omezen pouze na pětileté studium stavby strojů, čtyřletou technickou chemii, tříleté kurzy stavitelství, přípravu hornicko-hutnického studia a dvouletý kurs obchodních věd. Omezení inženýrských oborů se projevilo poklesem posluchačů až na 200. Inženýrskou školou se stal Institut 1.10.1870 a vysokou školou (německou) 4.5.1873. Počet posluchačů však stále klesal (ze 180 v r. 1873 na 102 v r. 1887).

Zásluhou prof. dr. Antonína Rezka z Karlovy Univerzity v Praze byla dne 4. 11. 1899 slavnostně otevřena Česká vysoká škola technická v Brně v domě Vesny v Augustinské (dnes Jaselské) ulici. Později získala škola další skrovné budovy na Falkenstei-

nerově (dnes Gorkého), Giskrově (dnes Kounicově) a Haberlerově (dnes Smetanově) ulici. Prvním rektorem byl jmenován matematik Prof. Karel Zahradník, dalšími profesory byli Jan Sobotka (deskriptiva), který byl zvolen prvním děkanem oboru stavebního inženýrství, dále Jar. J. Jahn (mineralogie) a Hanuš Schwaiger (kreslení). na souběžně působící německé technice je třeba se zmínit o profesoru Melanovi, který se proslavil svými pokusy se železobetonem a profesoru Viktoru Kaplanovi, tvůrci nového typu vodní turbíny. Nový komplex budov na Veverské (dnes Veveří) podle návrhu prof. ing. arch. J. Bertla a prof. ing. M. Ursínyho byl otevřen dne 25.6.1911.



V předvečer první světové války, ve studijním roce 1913/1914, měla česká technika v Brně 585 posluchačů, 20 řádných a 10 mimořádných profesorů, 20 honorovaných, 20 řádných a 10 mimořádných profesorů, 20 honorovaných a 11 soukromých docentů, 50 asistentů, lektorů a konstruktérů. Byla člena na tyto odbory:

- I. *stavební inženýrství* (9 semestrů),
- II. A. *strojní inženýrství* (8 semestrů se 2 doplňujícími semestry elektroinženýrství),
B. *elektroinženýrství* (8 semestrů se 2 doplňujícími semestry strojního inženýrství)

III. *kulturní inženýrství* (meliorace a vodní stavitelství)
s 8 semestry,

IV. *chemické inženýrství* (do r. 1914 jen 4 semestry).

Kromě toho zajišťovala škola čtyřsemestrální kurs pro vzdělávání geometrů a 2semestrální kurs státního účetnictví. Po útlumu vysokého školství během 1. světové války došlo k novému rozmachu, když se Brno stalo významným střediskem nejen správních úřadů (Nejvyšší soud, generální prokuratura, hlavní město zemské samosprávy), ale i kulturním a školským střediskem. Česká vysoká škola technická významně napomohla při založení Masarykovy univerzity a Vysoké školy zemědělské. Odbory stavebního a kulturního inženýrství byly nahrazeny samostatnými odděleními: konstruktivně dopravním, vodohospodářským a kulturně technickým a zeměměřičským. V r. 1919 byl na ČVŠT zřízen odbor architektury a pozemního stavitelství, kde působila řada známých umělců jako H. Schweiger, F. Herčík, F. Jenewein, E. Králík, J. Syříšřtě, V. Fischer, A. Liebscher, J. Kroha a B. Babánek.

V r. 1911 byla po vzoru odborné laboratoře Prof. Tetmayera ve Vídni zřízena také na české technice v Brně mechanicko-technická laboratoř řízená Prof. M. Ursínym, jejíž činnost byla za první republiky rozšířena a zasahovala i do jiných technických oborů. Pozoruhodným pracovištěm školy byla laboratoř vodních staveb, založená v r. 1912 Prof. A. Smrčkem a dále rozšířená Prof. J. Bažantem u nás a jedním z prvních v Evropě.

Po násilném přerušení činnosti vysokých škol v r. 1939 došlo k obnovení výuky ve školním r. 1945/1946. Prvními poválečnými rektory byli Prof. Vítězslav Veselý a Prof. Jaroslav Syříšřtě. Děkany jednotlivých oborů byli zvoleni Karel Jůva (inženýrské stavitelství), Josef Jožoušek (strojní a elektrotechnické inženýrství), Antonín Jílek (chemie) a Jiří Kroha (architektura a pozemní stavitelství). Již ve studijním r. 1947/1948 měla brněnská technika 63 ústavů, 15 výzkumných ústavů a stanic, 63 profesorů, 13 soukromých a 65 honorovaných docentů, 6 supletů, 4 lektoři, 5 vědeckých úředníků a 129 asistentů a konstruktérů. V té době měla škola původní budovu na Veveří, v r. 1949 získala dnešní budovu elektrotechnické fakulty na Úvoze a v r. 1950 budovu zrušené právnické fakulty na Veveří.

Novou pohromu přinesl r. 1951, kdy byla v Brně zřízena Vojenská technická akademie (VTA), která zcela pohltila odbor strojního a elektrotechnického inženýrství, podstatnou část chemického odboru a řadu ústavů odboru inženýrského stavitelství. Studenti a učitelé, kteří odmítli přejít na VTA, museli odejít na jiné školy v republice. Po vleklých jednáních se podařilo uhájit civilní obory architektury a vodohospodářský a nakonec byla zřízena Vysoká škola stavitelství s Fakultou inženýrského stavitelství a Fakultou architektury a pozemního stavitelství. Výuka byla zahájena v budovách na Veslařské a na Úvoze, ta jí však byla v r. 1953 vojenskou akademií znovu odňata. Náhradou získala budovy Na poříčí a Vlhké, učilo se i v sálech kin, restaurací a závodních klubů na různých místech Brna. Prvním rektorem Vysoké školy stavitelské byl jmenován Prof. Ing. Dr. Voj-

těch Mencl. Fakulta inženýrského stavitelství se stala záhy největší stavební fakultou ve státě a ročně ji absolvovalo více než 100 inženýrů (r. 1956 již 234). Měla 12 kateder, 15 profesorů, 12 docentů, 82 asistentů a 6 vědeckých pracovníků.

Negativní zásahy do civilního vysokého školství v r. 1951 se záhy projeví v praxi nedostatkem inženýrů. Proto byla v r. 1956 přejmenována Vysoká škola stavitelství na Vysoké učení technické (VUT) v Brně s fakultami inženýrského stavitelství, architektury a pozemního stavitelství a fakultou energetiky. Prvním rektorem VUT byl jmenován Prof. Ing. Vilibald Bezdíček, pozdější ministr školství ve vládě z let 1968/69. Na VUT se začaly postupně vracet původně civilní obory z VTA. R. 1959 nahradily energetickou fakultu samostatné fakulty strojní a elektrotechnická. problémy dislokace VUT pomohlo řešit navrácení budovy na Úvoze 33 a uvolnění objektu na Barvičově 85, který se stal sídlem Fakulty inženýrského stavitelství až do r. 1992. V r. 1960 došlo ke sloučení Fakulty inženýrského stavitelství s Fakultou architektury a pozemního stavitelství do Fakulty stavební se studijními směry Architektura a pozemní stavitelství. V r. 1969 byla zřízena ve dnešním Zlíně Technologická fakulta VUT.

Aktivní postoj převážné většiny pedagogů VUT k demokratizačnímu procesu v r. 1968 přinesl v následujících letech "normalizace" tvrdou odpátku. Školu musela opustit řada vynikajících učitelů. Někteří našli útočiště v Projektovém ústavu VUT, jiní zůstali na katedrách se zákazem pedagogického působení. Při doplňování uvolněných míst se staly bohužel rozhodujícími politické předpoklady. Tato kritéria se k neštěstí školy začala uplatňovat i při udělování pedagogických a vědeckých hodností. Důsledky mravní, politické a odborné devastace školy se překonávají dodnes.

V současné době má VUT v Brně fakulty strojní, elektrotechniky, stavební, architektury, technologickou a nově zřízené fakulty chemickou, podnikatelskou a fakultu výtvarných umění. Do února r. 1994 byl rektorem VUT nynější náměstek MŠMT Prof. Ing. Emanuel Ondráček, DrSc., a současným rektorem byl zvolen Prof. Ing. Petr Vavřín, DrSc. Ve funkci děkana stavební fakulty byl znovu potvrzen Doc. Ing. Alois Materna, CSc. Škola se přizpůsobuje ve všech oblastech činnosti novelizovanému zákonu o vysokých školách a požadavkům probíhajícího přechodu na podmínky tržního hospodářství. V novějším areálu strojní fakulty pod Palackého vrchem byla zahájena se zahraniční pomocí výstavba Technologického parku, jehož posláním bude podpora rozvoje brněnského regionu za aktivní spoluúčasti VUT. K nezávažnějším současným problémům VUT patří dislokace. Po vrácení budovy na Barvičově 85 církvi byla přemístěna podstatná část fakulty stavební do navrácených objektů ve Veveří a Žižkově ulici a s obtížemi se zajišťují prostory pro nově vznikající fakulty.

Prof. Ing. Jiří Bradáč, CSc., Ústav betonových a zděných konstrukcí, Fakulta stavební VUT v Brně, Údolní 53, 662 42 Brno